

ara **criatures**

La primera gran **decisió**

Suplement especial en què expliquem tot el que us cal saber per triar l'escola bressol

CÈLIA ATSET

EVERY SUNDAY
8 PAGES IN CATALAN AND ENGLISH

CADA DIUMENGE
8 PÀGINES EN CATALÀ I ANGLÈS

Com eren els diaris de fa 100 anys?
Els altres enginyers, amb Pere Renom
També Un nou capítol de Siniamon
Also A brand new chapter of Siniamon

A l'escola bressol, quan?

Una de les **grans decisions** és en quin moment començar l'escola bressol. **Quan és millor?**

MARTA ESPAR

FOTOS: RUTH MARIGOT

Només 16 setmanes de baixa per maternitat, un dels períodes més curts de la Unió Europea. Amb les vacances i el permís d'al·letament sumen gairebé cinc mesos i mig. És l'edat que tenien l'Amaia i l'Iris, les dues filles grans de la Maria Gutiérrez Domènech, quan van començar a anar a l'escola bressol. A la Charlotte i al Thomas, els dos petits, els va portar una mica més tard, als 7 i als 8 mesos, respectivament, i la Maria assegura que llavors va viure el canvi amb més tranquil·litat. "Pot ser que també fos perquè no eren els primers i ja tenia més experiència com a mare, però em sentia molt més segura i confiada, malgrat els retrets que em van fer a la feina per haver demanat un permís sense sou", explica aquesta economista que treballa en una entitat financera. El seu marit, l'Erwin De Cock, d'origen flamenc, se sorprèn que sigui tan difícil al nostre país conciliar la vida familiar i laboral, sobretot per a les dones. A Bèlgica està molt ben vist, per exemple, que les mares o els pares treballin un 70% de la jornada mentre els fills són petits.

La Tuulikki Trias, psiquiatra finlandesa establerta a Catalunya i casada amb un català, té dos fills. El gran, de 4 anys i mig, no va anar mai a l'escola bressol. Va començar l'escolarització directament a P-3, i amb el petit, de 8 mesos, pensen fer el mateix, en principi. La mare treballa només jornada reduïda a la Fundació Orienta i està molt convençuda dels beneficis que té per als seus fills aquesta opció. "I no és una opinió, sinó que

TEMPS. La Maria va portar els fills a l'escola bressol amb pocs mesos perquè havia de treballar.

ho diuen els estudis científics", puntualitza. Algunes investigacions apunten que portar un nen molt petit durant moltes hores a l'escola bressol no permet la interacció suficient, ni el tracte individual que necessita a aquesta edat, i el pot conduir a una situació d'estrès que pot repercutir a la llarga en el seu desenvolupament. Concretament, hi ha estudis en neurobiologia que han detectat alteracions en els nivells de cortisol –l'hormona relacionada amb l'estrès– en criatures que assisteixen llargues jornades a l'escola bressol durant els primers anys de vida o que presenten una falta de referent emocional estable. Aquestes alteracions marcarien un patró neurobiològic que podria influir en la tendència a alguns trastorns, com la depressió, l'ansietat i els trastorns de l'aprenentatge, i augmentarien l'agressivitat.

La psiquiatra psicoanalista Lúcia Viloca, supervisora de Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) durant més de 30 anys, explica que "fins als 2 anys el nen no té la representació mental dels

objectes afectius prou desenvolupada per diferenciar clarament el que és casa seva del que no ho és i per poder recordar interiorment que es queda unes hores a un lloc i que després el vindran a buscar". La imatge dels objectes afectius –s'entén la persona de referència que el cuida, normalment la mare– està tenyida de percepcions i sensacions durant els primers mesos de vida i no és fins cap als 9 mesos que comença a entendre que l'objecte que ha desaparegut ha anat a parar a algun lloc. És el que en psicologia evolutiva es coneix com a permanència de l'objecte. Per aquests motius, afegeix Viloca, és molt important que abans d'aquesta edat el nen tingui un referent molt constant per desenvolupar-se i una interacció molt individualitzada amb aquest referent per aconseguir un vincle segur, perquè si no es pot "desregular emocionalment i tenir problemes d'aprenentatge i salut mental a la llarga".

Tria obligada

¿Però què poden fer els pares per evitar qualsevol perjudici sobre la salut del seu fill quan la majoria estan obligats a tornar a la feina després de la baixa maternal o, a tot estirar, cap als 8 mesos? En general, tots els pares i mares volen quedar-se amb els seus fills a casa el màxim de temps possible. L'altre, quin és el millor moment per dur-los a la llar d'infants? Entre els experts hi ha certa divisió d'opinions, però totes les fonts consultades coincideixen en un primer aspecte: com més temps puguin estar a casa amb la mare o el pare, millor. Dit això, hi ha molts matisos a afegir. "No podem parlar

.....
La Tuulikki, que és finlandesa, manté que és millor tenir els fills a casa fins als 3 anys
 .....

.....
La dificultat de conciliar vida laboral i familiar sovint avança el moment d'anar a la llar d'infants
 .....

PROJECTE. A l'Escola Linus de Barcelona els pares sempre tenen les portes obertes.

d'edats sense tenir en compte el context en què neix cada criatura –explica la psicòloga especialitzada en educació infantil Carme Thió de Pol–, però si tenim en compte el seu procés de desenvolupament i les seves necessitats pròpies, és cert que durant el primer any de vida els nadons no necessiten excessivament el contacte amb iguals, que és el que aporta principalment l'escola bressol. “El primer any a casa és recomanable, si es pot, i si el pare o la mare ho viuen bé, perquè disfrutar-ho i passar-ho bé amb la criatura és un aspecte fonamental en la relació”, afegeix aquesta psicòloga, autora dels llibres *Entre pares i fills* (Ed. Barcanova) i *M'agrada la família que m'ha tocat* (Eumo Ed). Segons Thió, les jornades reduïdes serien una bona solució per als progenitors, ja que permeten combinar la necessitat d'interacció individualitzada amb els nanos amb la continuació de la carrera professional, un aspecte també important per al benestar de tots dos. Tanmateix, Carme Thió considera que en molts casos “una escola bressol amb educadores ben formades pot representar un gran suport en la criança dels fills”.

Recerca i preguntes

Abans de triar una escola bressol per als seus fills, la Maria Gutiérrez va buscar molt, i es va decidir per l'Escola Linus de Barcelona. La porta està sempre oberta per als pares i la Maria va estar donant el pit als seus fills a dins de l'aula una estona cada matí, mentre va poder, i així els nadons s'hi van poder anar adaptant sense pressa. També valora molt que les educadores estan en continu procés de formació i diu que sempre li han donat molts bons consells de criança. Al mes de setembre la directora de l'escola, Tere Esteva, convoca una reunió per parlar amb els pares de les emocions que genera l'inici de l'escola bressol, tant per als fills com per als progenitors. “Si anticipes i facilites que expressin els seus sentiments, els ajudes perquè els pares es preparin i puguin contenir millor el malestar, i aquesta acció repercuteix positivament sobre la criatura”, conclou.

Escola oberta
Pares implicats

A les escoles bressol municipals de Sant Cugat es treballa a fons un projecte d'escola oberta: qualsevol pare que tingui el dia lliure pot participar en una activitat o explicar un conte, i a l'anomenat Racó de les Famílies, un petit espai amb una taula i un petit sofà, situat a dins de l'aula, els pares poden prendre un cafè i estar-hi l'estona que vulguin parlant amb altres pares o amb les mestres. “És un aspecte molt important, perquè l'infant veu la família i els educadores junts i compartint coses i això els genera la confiança necessària per a la seva adaptació progressiva i el seu benestar”, explica Núria Fargas, mestra de les escoles municipals de Sant Cugat. En aquest tipus d'escola bressol oberta el projecte educatiu impregna tots els espais i les accions per assolir els objectius d'aquesta etapa educativa: l'adquisició d'autonomia (els nanos més grans arriben a servir-se ells mateixos o passen del pitet al tovalló), l'aprenentatge de la gestió de les emocions (es treballa l'autoresponsabilització en lloc de castigar o posar al racó de pensar) i el joc lliure per potenciar les capacitats innates d'explorar, manipular i observar.

L'adaptació
Què cal saber?

Immersió. És bàsic planificar l'adaptació a la llar d'infants perquè quan la criatura es quedi sola amb l'educadora percebi que és algú de confiança.

Temps. Els nens petits tenen una percepció del temps molt diferent de la dels adults. Cal graduar la integració del nen al grup de manera gradual, per exemple amb torns horaris per a pocs nens durant els primers dies.

Sentiments. Molts pares se senten culpables de deixar els fills sols i això pot provocar un intent de compensació que es tradueix en regals innecessaris i falta de límits. Accions que poden perjudicar l'adquisició d'autonomia de la criatura.

Separats amb nens, uniu-vos!

David Cirici

De 'bon rotllo'

En una festa em trobo un amic a qui no veig des de fa un parell d'anys, també separat i amb la custòdia compartida. Em comenta que llegeix els meus articles, i per més que intento canviar de tema, perquè em fa mandra parlar-ne, de seguida em fa saber que la seva relació amb la mare de les criatures no és gaire bona, però que procuren posar-se d'acord sobre els temes que puguin afectar les criatures. I em deixa anar: “Tu què n'opines, com a especialista?” Li dic que, d'opinar, opino moltes coses, però que no sóc especialista de res, perquè cada cas és un món. Lamento haver fet l'efecte, en algun article, de saber alguna cosa. Per saber res cal verificar una hipòtesi a partir del coneixement d'una pila de casos. De manera que no sé res. De fet, per la mena d'elements que hi ha en joc, de caràcter tan íntim, el coneixement una mica seriós del que passa entre els ex és un territori gairebé reservat a psicoanalistes o psicoterapeutes en general.

El que recomanen vivament aquests especialistes és que la gent no utilitzi les criatures per a les seves baralles, ni es dediqui a criticar el comportament de l'altre progenitor, ni el desautoritzi, ni l'ignori com si no existís. Que hi hagi una relació civilitzada, vaja. Però dins d'una relació civilitzada hi caben moltes variants.

De tots colors

N'hi ha que s'eviten tant com poden, i n'hi ha que no tenen cap problema a anar de festa amb les noves parelles. Hi ha qui diu que és una qüestió de temps, i que passats uns quants anys ja és possible gairebé tot. No ho sé pas, però em sembla que més que del temps, depèn de la relació anterior i del trencament. N'hi ha que se separen perquè coincideixen alhora a considerar que junts no van enlloc. N'hi ha d'altres que, mentre que un continua enamorat, l'altre està a anys llum. N'hi ha que se senten alliberats i n'hi ha que se senten traïts. N'hi ha que s'enfonsen en la idea que no tornaran a aixecar el cap i altres que mantenen una esperança malaltissa de reunificació. I un llarguíssim etcètera que és a l'arrel dels diferents nivells de bon rotllo que hi ha entre els ex. ¿Com més bon rotllo millor? No ho crec. Mentre el meu amic mantingui una entesa cordial amb la mare dels nens n'hi ha prou. Potser no cal que siguem tots amics, les noves parelles de cada ex incloses. Però no ho sé.

David Cirici és escriptor

